

ENTREVISTA

Toni i Guillem Cumella

Quarta i cinquena generació de Ceràmica Cumella

Ceràmica Cumella és un dels tallers artesans més prestigiosos de Catalunya i un referent internacional en la ceràmica aplicada a l'arquitectura. Fundat l'any 1880 a Granollers, ha mantingut viu un llegat centenari combinant l'ofici tradicional amb la innovació i l'experimentació constants. Al llarg de la seva trajectòria ha participat en projectes emblemàtics d'arreu del món, com la recent inaugurada Torre de Jesuscrist de la Sagrada Família, la restauració de la Casa Batlló i del Parc Güell, la coberta del Mercat de Santa Caterina o el pavelló espanyol de l'Expo d'Aichi, al Japó. Toni Cumella i Guillem Cumella, quarta i cinquena generació de la família, continuen impulsant-ne l'evolució amb noves tecnologies, processos i llenguatges creatius.

VICENÇ VIAPLANA

Quin és l'origen de Ceràmica Cumella?

Toni Cumella: Tot comença en aquest taller l'any 1880. El negoci el va iniciar el meu avi, fent olles i cassoles que es venien al mercat de Granollers. El gran canvi va arribar amb el meu pare, que va substituir la terrissa tradicional pel gres d'alta temperatura, combinant la producció destinada a la construcció amb la seva obra escultòrica. A poc a poc el taller es va transformar, aplicant el gres a l'arquitectura. Quan el pare va morir, vaig continuar al capdavant dedicant-me principalment a la ceràmica arquitectònica. I ara el Guillem continua aquest camí. És la cinquena generació que fa ceràmica en aquest mateix lloc.

Com s'ha mantingut viu l'esperit del taller tants anys?

Toni: Treballant molt i adaptant-nos als canvis. El pas al gres va ser determinant, i avui treballem amb robots, impressió 3D... L'artesania evoluciona amb la tecnologia de cada moment.

Quins projectes destacaríeu de la vostra trajectòria?

Toni: La col·laboració amb l'estudi d'arquitectura PER a finals dels anys vuitanta, va demostrar-me que podia dedicar-me exclusivament a la ceràmica aplicada a l'arquitectura. Després van arribar els treballs amb Enric Miralles al Mercat de Santa Caterina i al parc de Diagonal Mar, i les col·laboracions amb el meu cunyat, l'arquitecte Emili Botey. També va ser molt important la relació amb l'Architectural Association de Londres. Aquestes col·laboracions ens van obrir les portes a una dimensió internacional i poder treballar amb arquitectes com Amanda Levete en projectes com el MAAT de Lisboa.

Toni Cumella, al taller, durant el procés d'esmaltat de les peces ceràmiques de l'interior de la torre de Jesuscrist de la Sagrada Família

Guillem Cumella: A partir d'aquí van arribar altres projectes internacionals com les botigues de Loewe, arreu del món, i la Sagrada Família.

Com comença la relació amb la Sagrada Família?

Guillem: El primer encàrrec va ser el 2008, amb les vint-i-cinc custòdies de la nau central, pintades a mà seguint els colors dels vitralls de Joan Vila-Grau. El 2012 vam començar a treballar en la torre de Jesuscrist. Després vam fer l'interior de la torre de la Mare de Déu i, entre el 2022 i el 2025, vam produir prop de 60.000 peces per a la torre de Jesuscrist i la creu, a més de les lletres dels evangelistes, els pinacles i restauracions amb trencadís.

Quin ha estat el procés creatiu de la torre de Jesuscrist?

Toni: El concepte parteix de la creació de l'univers. La gradació cromàtica s'inicia amb els tons blancs i violacis, vinculats a l'heli, el primer element format després del Big Bang. A partir d'aquí es desenvolupa tota una interpretació del color que combina ciència i espiritualitat. Els vermells representen la Passió, mentre que la zona central simbolitza l'Ascensió de la Mare de Déu. Cadascuna de les 60.000 peces és diferent.

Què ha representat per a vosaltres la Sagrada Família?

Toni: Ha estat un projecte extraordinari, que ha tingut una gran repercussió internacional. No hem posat els ulls en blanc pel fet de fer la Sagrada Família. En tot moment, hem enfocat aquest treball com qualsevol altre projecte. No fem producció seriada; cada projecte és únic.

Guillem: Ara que està inaugurada és quan realment la podem començar a gaudir. Fins a l'últim moment,

“La ceràmica ha deixat de ser un element decoratiu. Avui forma part del concepte mateix del projecte arquitectònic i acaba donant personalitat a l’edifici”

vam estar portant peces abans del muntatge final. Un cop inaugurada i quan la veus impressiona. Amb moltes ganes que el 2028 s’obri al públic i es pugui apreciar.

Han estat molts anys. Tots els treballs són tan llargs?

Toni: Els projectes solen allargar-se molt en el temps. Des que un arquitecte arriba amb una idea fins que el projecte es materialitza poden passar sis anys o més. Primer hi ha el desenvolupament del projecte, després concursos, permisos, licitacions... és un procés molt llarg.

Quina és la part que més us agrada de la feina?

Guillem: M’agrada molt l’organització de tot el procés. Fer que tot es pugui materialitzar, que tot quadri, enmig d’altres projectes. També trobar els colors i la part creativa.

Toni: El més apassionant és convertir una idea en realitat. Nosaltres no fem treball serià, cada projecte és únic.

Hi ha un treball molt intens d’entesa entre l’arquitecte, la seva idea i les possibilitats de realització.

S’ha d’aprendre a conviure amb aquesta incertesa, aquest és un dels nostres principals *know-hows*.

Com encaixa la tecnologia actual amb la idea de Gaudí?

Toni: Gaudí ja treballava amb la tecnologia més avançada del seu temps. Per a la culminació de la torre de Sant Bernabé, per exemple, ja va utilitzar pòrtland.

Guillem: El que fem avui és exactament el mateix: fem ús de les eines disponibles per donar resposta als reptes de cada projecte. És el mateix concepte cent anys després.

Quin paper té avui la ceràmica en l’arquitectura?

Toni: La ceràmica ha deixat de ser un element decoratiu. Avui forma part del concepte mateix del projecte arquitectònic i acaba donant personalitat a l’edifici.

A més, la ceràmica és molt sostenible. És molt durable i adaptable, no té manteniment, permet crear relleus, jugar amb la llum, els colors són perdurables...

És un material extraordinari per a l’arquitectura contemporània. Així ho creiem i ho hem de fer creure.

Guillem: Fem molta divulgació entre universitats i escoles d’arquitectura d’arreu del món, perquè volem contribuir a canviar aquesta mirada sobre la ceràmica. Les façanes ceràmiques ventilades afavoreixen l’aïllament tèrmic i redueixen la necessitat de climatització.

També heu fet restauració patrimonial.

Toni: Hem intervingut al Parc Güell, la Casa Batlló, l’Hospital de Sant Pau o la Farinera de Girona.

És una feina molt exigent, que ens ha ensenyat molt, tot i que personalment gaudeixo més dels projectes contemporanis perquè ofereixen més llibertat creativa.

En quins altres projectes esteu treballant?

Guillem: Ara mateix estem immersos en diversos

En Toni i en Guillem Cumella, durant el procés creatiu de l’interior i la gran creu que corona la torre de Jesucrist de la Sagrada Família

projectes internacionals. Un dels més importants és la Catedral de Màlaga, que l’any 2028 celebrarà els cinc-cents anys. La coberta havia estat projectada però mai executada, i ara es podrà fer realitat. També treballem en les botigues de Loewe per tot el món, i altres projectes a Chicago, Miami, Nova York, Riad, Austràlia, Corea, Colòmbia, Japó... i al futur Museu Thyssen de Barcelona.

Toni: Procurem que cap client representi més de la meitat de la nostra activitat. Diversificar és imprescindible perquè els projectes s’allarguen molt i sovint passen per períodes d’aturada.

A Granollers, quins projectes heu desenvolupat?

Guillem: Hem fet els panots de colors al carrer Girona.

Toni: També hem fet la paret dels Jutjats de Granollers, la façana del Gra... I l’últim gran projecte ha estat *Gran Ull És*, en col·laboració amb Joan Fontcoberta. Ens hauria agradat que estigués al centre de la ciutat, com el Petó [*El món neix en cada besada*] de Barcelona. Hem contribuït a posar una mica de color a la ciutat.

I alguna idea de projecte nou a Granollers?

Toni: Doncs no hi hem pensat. Potser el balcó inacabat a l’Ajuntament, a la plaça negra [plaça de Josep Maria Folch i Torres]. Ja vam restaurar el balcó de l’Ajuntament.

Com imagineu el futur?

Toni: En general, la societat hauria d’aprendre a decréixer, baixar tots una mica el ritme, per tenir més qualitat de vida. Treballar millor no sempre vol dir créixer més. Nosaltres continuarem fent el que sabem fer: convertir idees en ceràmica.